

BRASSÓ

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

Az E. M. K. E. brassómezei választmányának és a Brassói Magyar Polgári Körnek

hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton.

Szerkesztési iroda

A szerkesztőt felül:

A lap kiadó-hivatala:

Brassó, Kolosutor-utca 26. sz. alatt,
hová a lap szállási részét illető közlemények küldendők.

BEJÁRÓ VILÁGOS.

Készítők vissza nem adandók.

Brassó, Kolosutor-utca 26. sz. a.

Idő küldendő az előfizetési pénzek és hirdetések díja.

Comenius ünnep.

Tudjuk azt, hogy minden egészséges alapon álló társadalomban manapság első és legfontosabb kérdés: a gyermekevelés kérdése a hogy a kérdés helyes megoldásától függ a jövőnk társadalmi ügye, boldogsága.

Ezen azért teljesen igaz, ha jelen vezérünkünkben is — politikai körökben is — a társadalom közéletéből lejtő Comenius-ünnepre, ama lelkemelő ünnepre, mely Brassómeze magyar nevelésügyének történelmében mindenkor fényes lapot fog betölteni.

A brassómezei hiv. tanítótestület minden idők egyik legnagyobb pedagógusa, a gyermekevelés egyik fölött bajnok, a magyar nemzeti nevelés egyik apostola iránt rótt a ezáltal a házas visszamelezés, a kegyelet adóját; rótt a oly tönkség alkában, oly lelkesedéssel, melyért ő a társadalom tisztelete, becsülése illet meg.

A közmondás azt tartja: aki mást tisztel az ömagát tiszteli meg. Midőn e megye magyar tanítói kara e kiváló pedagógus, emberbarát ragyogó szemlélmény emlékművet szentelt: akkor önmagát tisztelte meg; megmutatta azt, hogy nem csak szíve-lelkével csúg azon a pályán, melynek munkáidat rendeltetett, hanem hogy van benne elegendő intellektuális erő megállni helyét bármily más művelt nemzet tanítói karával szemben is. Bebizonyított azt, hogy a magyar nemzeti nevelésnek, melyet Comenius pedagógiai rendszereiben oly szépen kifejtett s oly lelkesedéssel hangzatosított: hivatott munkása, apostola.

Az elismerés, mely e derék tanítótestületet ezen alkalomból úgy a nagyműtől-

ságu vallás- és közoktatásügyi miniszter, valamint megrény szerető tisztelt főispánja illetéséges Maurer Mihály cs. és kir. kamarás ur, mint ezen ünnepély vendőke részéről erre: tartás fenn továbbra is e testületben a közérdeket: kivételre a magasztos, nemese cselekmény; lelkesítő továbbra is azon szép munkakörben, mely a művészeteknek művésze.

A súlyos anyagi gondok zepette, melyek vállalkozók nehézségek, vigasztaljon ama tudat, hogy nem messze az idő, midőn anyagi tekintetben és a hivatás magasztosdágához mért jutalomban fogtok részesülni.

Adja Isten, hogy ezen idő mielőbb jelenő legyen!

Ünnepi beszéd.

(A „Brassómezei Tanítótestület” által 1892. március 25-én rendezett Comenius emlékművelőn tartotta Kósa Ferenc.)

Tisztelt urak! Gyökelet!

Egy csillagot láthatunk az ég boltozatán ez előtt kevéssel, a mely keleten felébe napról-napra, estelel-estére, mind magasabbra emelkedett látszik, meg előre a delponat: szünt nyitogató hajlolt, lefelé-felé alább-alább szállott, végre hirtelen feljött a mi ma már csak emlékművetünkben élő pompás ragyogása, miután egy pályáját felettünk megfutotta. Fogják-e e bolygó csillagot előlelőnek szók, a kik anyai hásonap át egynökön fejtők fölgyagyni látnak? Azt hiszem soha.

Örvendünk, ha eszténik derűs idő volt, mert tudtuk, hogy ragyogásunk szemlélményben állnak, ideiben borz repülnek, csodaszépességben látnak olyan égi ösmét derézt, mi a föld nekünk minden szépsége édesre nem adhat. Szomorkodunk, midőn boros volt az est, mert előre tudtuk, hogy ma nem fogjuk látni az égi vendéget, melyet a menyői anyai az ő földi gyermekeinek is ta-

nuléságra bolyongtatott, de ottan ottan felhőre letekart el szemünk elől, emlékművetén szá- szál földi pályájára eszel is, jól derűt és bors, derűt és szenvedés szintén váltott válnak égi egygasm.

E bolygó csillag előttünk megfutott égi pályája, önkéntelen juttatja ma eszténikbe Comenius Ámos János, azt a halhatatlan tanoggyi férfit, a ki a 16-ik század utolsó tíze- dében ezeltől három századdal Morvaország Komma, mások szerint Nivneke községben ígáros székföldi szelvény, korán árvasságu jura, ősszorgalmú által szerzett roppant talenta- mával, ragyogó csillagként tűnt fel és tudta meg a 17-ik században 30 ére torjódó éke emlékművet pedagógiai pályáját, mely végre 1671-ben Amsterdamban az éke sorából eltűnt.

Mint a bolygói csillag, ha letűnik a nyugati láthatáron, letűnése után látkéntek fájó analógia ragad, mert önkéntelen azt kérdezték magunk: vajon látkéntek-e még valahol? Egy vagunk azai a pedagógiai egys- egykor ragyogott csillaggyal Comenius János, a kinek ma három százados szentelése emlékművet megtartani ide ősszegykeleztünk.

Végletlen tét hagyott ő a kártartás kö- zött, midőn viharos, de egyttal a legadós- sabb földi pályáról eltűnt. Kártartási méltán mondhatók felőle, hogy őt többé testt szem- kében nem látkéntek. Fájó szívvel gondolhat- nek rá. Előle ha megemlékezték arról az órást munkáról, a mit ő az kiváló férfit itt a földön végletlen hanyatlásba daczára végeztet. Ha azunkba jutott, hogy az árvasság szaraz kenyérre kezdődött, koldusbotát szalolt sir- jába, azért, hogy az emberiség tudomány- vála, soha el nem vőlt pedagógiai előrelöl, bölcsességéről perzsges legyen. Előlt, de csak testleg, mert szellemileg úgy fog ragyogni a nevelés-otkítás történetében, valamelyik derűt és eszme fog azai a földön. Ime ma há- romszáz év múlva ismét új életre keltek a látkéntek emlékművet Európá s mondhatom, az egész föld művelt népeinek, valahol csak névelő intézetek, valahol csak bármely ma is- kolák vannak.

adamat telttel is megpecsételték, mikor a 12 pont és Petőfi „Nemzeti dal”-át csonsa nélkül kinyomattatták, minek első példányát a nyomda kúszóberől Jrányt a következő be- szédet mutatta be: „Március 15-ke, del- előlt fél 12-re, egyre időzsz a magyarok tor- tenelemből. Ime itt van a sajtozadásos első példány, a nio hatálmunkát elöl műve. Akar- ni ma szabadságu fog is lenni egykor a magyar- nak, azon dicsőség mind megmarad, hogy a legnevezetesebb: a sajtozadásosság megunk vituk ki.

Azutan a nyomtatványtók kionterítők a népek, ez pedig az egész város kivilgít- gott, melynek szeme, dicsőbb napja soha sem volt, mint az 1848-ik március 15-ik napja.

Hogy mik következtetéseket, tudjuk: hogy mik szeretettel érvény ama nevezetes 12 pontnak, arról beszélnék amaz emlékmű- pök és szobrok, melyek azai az áldozatok p- hennek. Áldás róttak dicső hőseik! áldás po- raitok! áldás emlékeztetők.

Es a mi imánk ma, s még ez: éljen a haza!!!

Hirdetések felvételek a kiadó- hivatalban

Hirdetési díja:

4 hatóság gírművekor vagy annak helye 4 kr. Nagyról 3 kr. többlettől hirdetésekkel kedvez- mély. Másuttal 100 szavak 30 kr., mely után még kilés 30 kr. egyenként átszámol

Éjtőltek átszámol 300 sz. kr.

Hirdetés és Nyitár díja két évtőltek.

Szha minden művelt nemzet hálával, magasztalással emelgeti ma az ő nevét: vaj- jon mi magyarok elmaradhatók a művelt népeknek e haladó harmónikából? Nem, mert mi magy. szavcsóna nemetlek kied tar- tozunk, a kik ma és évszázadok át méltó dicsőveléssel emelgetjük, hogy Comenius Ámos János a miénk is volt, hogy szent hazánk levegőjét, hogy taposia sz. hazánk földét, hogy élt, munkálkodott érettkén, közö- tünk, hogy nálunk írta „Orbis pictur”-át a szemléltet oktatás első könyvét, hogy szent- itások nyelvtelnek, nemetleknek és édes magy- hazánkny nyit, mintha emek ezéltőltek le- tne. Azt a három év, melyet hazánkban (1650-54) Bátkóczy Zsigmond meghívása ké- reltebből a sárospataki iskola szervező- ségekben oly áldatosan állított, ma kétezer- harmincezer év után is hálával, de egy- szeresen bölcsességgel emelgetjük még ma is azt, hogy mily hangzó szavakkal buzdította a nemzeti nyel. szeretőit: ócsinok, mon- dand van egyetek között: „Magyar nemzetem ó- tárokdél, hogy legyenek magyar nyelvi tar- könyveid. Gúdgástid házadát jó és bölcs és ne csak latin, hanem saját nyelven írt könyveid. Oh magyarjaim! Istén a tanom, hogy köztetek levén, egyebet nem kerestem, magyarságit! Miért vagyok idegen nálad és könyvek után? Miért nem szeretek magatok- nak hazatibban padgát aratást?”

Mintha a 17-ik század kőszak magyar pedagógusa: apacsi Csero János lelke szó- lalt volna meg az a szabvány!

Ha még emlékeztet a magyar, a kedvesse hangzóna borsól elöl a korból a nemzeti nyelv művelésére buzdító felhívást; mit mondunk akkor újra férfiról, a ki má is ha szült, kinek szülőhelye és nemzetisége felett a németek és szlávok még ma is vitakoznak? Azt, hogy áldott lesz köztökön örökre emlé- keztet, az hogy ő áldottunk nem idegen, hogy nevét, emléktét őly olyan kőgyöcséket emelget- jük, mint az apacsi Csero Jánosékat, a ki ré- nindül való vér volt.

Nem ezől önneplételtünk dicsjártat azzai, megtaláljai azt mindenké a nevelés és oktatás történetében. Ezől csak az, hogy ki- mutassam azt, hogy mennyire helyesen jrt el a Brassómezei tanítótestület, akkor, amikor elhatározta, a ma meg is valósította azt, hogy Comenius Ámos Jánosnak a 17-ik század e kitűnő real irányú bölcsész peda-

TÁBCEZ.

Ünnepi beszéd.

1892. márc. 15-én, ére de almonda: Kise Árpád császártiszti ér. előlélt átal.

(Folyt. é. végo.)

Mig a küldetés Bácsó volt, az alatti itthon a polgárság és ifjúság gyűléseket tar- tottak, hirdeté mindenből a szabadság, egyen- lőség és testvériség magasztos eszméit. Az if- júság vendőre: Irányi János hadifővezénye ki- ségét küldte, hogy az országülésben teljesítse- se egy kérés, mely az általukisai pontokat magban foglalván, jelentse ki a kór, hogy a benne foglalt jogok és méltóság követelmé- nyekért minden képes áldozni.

S mi volt az a kívánság?

1. Kivánság a saját szabadság, a cson- sara elöltek.

2. Polgári ministerium Budapeston.

3. Értékeltek országgyűlést Pesten.

4. Turány előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.

5. Nemzeti őrszerget.

6. Közös tisztelet.

7. Hakdútságot, képviseletet egyenlőség alapján.

8. Urbelvi viszonyok megrendelése.

9. Nemzeti bankot.

10. A katonaság esküdjét meg az al- kotmányra, magyar katonaként ne vigyük külföldre, a külföldiek vigyék el tőlünk.

11. Unio Erdélyre.

12. A politikai foglyok szomai szabad joga helyrehozása.

Örök ésmé de lelkesedéssel fogadta a nemzet e pontokat a más nap március 15-én Pest utcaiban a 12 pont már falragasztások ol- vasható volt mindnak től. A város ünne- penben ragyogott, a nemzeti zászlók ezerei lengtek a háztetőkön.

Az öröm és lelkesedés lehelatának hatása alatt, a más az ifjúság ezerei átszálkálk- jartak be az utcákra, a más fölöttük bundió- lókat követték. Köztük étkasta, tel a 42 ponton, azután Petőfi szavait: „Tápis Ma- gyar” eszmé kőlményét. A költő gyűjtő sa- zara, a felkelésűt ősmeg fölével kezeltek imélt az esküt: „A magyarok Istensere es- ztekön, esküztünk, hogy rabok többé nem leszünk!”

Es alig hogy az esküt elhangzott, a fo-

